

ASIA Kutujoen kalankasvatuslaitoksen ympäristö- ja vesitalouslupa, Vaala

LUVAN HAKIJA Seppo Nuojua
Lohikuja 74
91700 Vaala

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUS	4
LAITOKSEN SIJAINTI	4
YMPÄRISTÖLUVAN HAKEMISEN PERUSTE	4
VESITALOUSLUVAN HAKEMISEN PERUSTE	4
LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA	4
TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE.....	5
TOIMINTA.....	5
Yleiskuvaus toiminnasta.....	5
Ympäristönsuojelulain mukainen toiminta	5
Vesilain mukainen toiminta	6
Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) ja ympäristön kannalta paras käytäntö (BEP)	6
YMPÄRISTÖKUORMITUS	6
Päästöt pintavesiin.....	6
LAITOSALUE JA SEN YMPÄRISTÖ.....	7
Alueen ja ympäristön yleiskuvaus	7
Alueen luonto ja suojelukohteet	8
Asutus ja muu rakennettu ympäristö	8
Vesistön tila ja käyttö	8
Vedenlaatu ja vesistön käyttökelpoisuus.....	8
Kalasto ja kalastus	10
TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN	12
Vaikutus pintavesiin	12
Vaikutus rannan ja vesialueen käyttöön	12
Hankkeesta aiheutuvat vahingot	12
TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU	12
POIKKEUKSELLISET TILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN	13
VAHINKOA ESTÄVÄT TOIMENPITEET JA KORVAUKSET	13
LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY	13
Lupahakemuksen täydennykset.....	13
Lupahakemuksesta tiedottaminen.....	13
Muistutukset ja vaatimukset	13
Hakijan kuuleminen ja selitys	14
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU.....	14
VESITALOUSLUPARATKAISU	14
YMPÄRISTÖLUPARATKAISU.....	14
LUPAMÄÄRÄYKSET	15
Vesitalousluvan määräykset	15
Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi.....	15
Päästöt pintavesiin.....	15
Päästöt ilmaan ja melu.....	15
Jätteiden käsittely ja hyödyntäminen.....	15
Varastointi.....	16
Tarkkailu- ja raportointimääräykset	16
Häiriöt ja muut poikkeukselliset tilanteet.....	16
Toiminnan lopettaminen.....	16
OHJAUS ENNAKOIMATTOMAN VAHINGON VARALTA	16
RATKAISUN PERUSTELUT	17
Lupaharkinnan perusteet	17
Luvan myöntämisen edellytykset	17
Vesitalouslupa	17
Ympäristölupa.....	17
Lupamääräysten perustelut.....	18
Vesitalousluvan määräykset	18
Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi	18
Tarkkailu- ja raportointimääräykset	18
Häiriöt ja muut poikkeukselliset tilanteet.....	18

Toiminnan lopettaminen.....	19
VASTAUS YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN.....	19
LUVAN VOIMASSAOLO JA UUDEN LUVAN HAKEMINEN	19
Luvan voimassaolo	19
Uuden luvan hakeminen	19
Korvattava päätös.....	19
Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen.....	20
PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	20
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET	20
KÄSITTELYMAKSU.....	20
Ratkaisu.....	20
Perustelut	20
Oikeusohje.....	20
MUUTOKSENHAKU	21

HAKEMUS

Seppo Nuojua on Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon 29.6.2010 toimittamassaan hakemuksessa hakenut ympäristö- ja vesitalouslupaa kalankasvatustiloksensa toiminnan jatkamiseen eli kalankasvatukseen ja kalojen talvivarastointiin siten, että

- käytettävä kuivarehumäärä on 22 500 kg (17 000 kg) vuodessa,
- kasvatettava kalamäärä lisäkasvuna on noin 20 350 kg (15 000 kg) vuodessa,
- laskennallinen fosforikuormitus on 110 kg (105 kg) vuodessa,
- laskennallinen typpikuormitus on 850 kg (660 kg) vuodessa.

Suluissa olevat arvot ovat voimassa olevan lupapäätöksen mukaiset.

LAITOKSEN SIJAINTI

Kalankasvatusta paikka sijaitsee Vaalan kunnan Niskan kylässä Oulujokeen laskevan Kutujoen suulla. Kutujoki laskee Oulujokeen Jylhämän ja Nuojuan voimalaitosten välisellä osuudella noin 5 km Oulujärven luusuan alapuolella.

YMPÄRISTÖLUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin 11 c) kohdan perusteella ympäristölupa on haettava kalankasvatustilokselle, jossa käytetään vähintään 2 000 kg vuodessa kuivarehua taikka jos kalan lisäkasvu on vähintään 2 000 kg vuodessa.

Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston 4.9.2001 antaman Kutujoen kalankasvatustilosta koskevan päätöksen nro 39/01/2 mukaan lupa on voimassa vuoden 2010 loppuun saakka. Mikäli luvan haltija aikoo jatkaa kalankasvatusta vielä vuoden 2010 jälkeen, sen on tehtävä ympäristölupavirastolle 30.6.2010 mennessä uuden luvan saamista koskeva hakemus. Annettu päätös on voimassa siihen saakka, kun uudesta hakemuksesta annettava päätös on saanut lainvoiman.

VESITALOUSLUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Vesilain 1 luvun 15 §:n sekä 2 luvun 2 §:n 1 momentin perusteella verkkoallaslaitoksen rakentamiseen vesistöön on haettava lupa.

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Aluehallintovirasto on toimivaltainen lupaviranomainen kalankasvatusta koskevissa ympäristölupa-asioissa ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin 11c) kohdan sekä vesistöön rakentamista koskevissa vesilain mukaisissa lupa-asioissa vesilain 2 luvun 2 §:n 1 momentin nojalla.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Toimintaa harjoitetaan Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston 4.9.2001 antaman päätöksen nro 39/01/2 nojalla.

Verkkoaltaat sijaitsevat Fortum Power and Heat Oy:ltä vuokratulla vesi-alueella. Sopimuksen voimassaoloa on jatkettu 28.9.2010 ja se päättyy 31.12.2021.

Alue kuuluu Kainuun maakuntakaavaan ja Oulujokivarren rantaosayleiskaavaan.

TOIMINTA

Yleiskuvaus toiminnasta

Laitoksella kasvatetaan pääosin kirjolohia ja kysynnän mukaan jonkin verran järvitaimenia. Kalat kasvatetaan verkkoaltaissa. Verkkoaltaita on 11 ja niiden kokonaistilavuus on noin 1 500 m³.

Kalanpoikaset on hankittu viime vuosina Kuhmon Kala Oy:n laitokselta, mutta niiden hankintaan on mahdollista käyttää muita tautivapaita toimittajia. Laitoksen tuotanto ja ruokinta alkavat kesäkuussa ja jatkuvat lokakuulle. Kalojen ruokinta tapahtuu pääosin manuaalisesti, minkä lisäksi pienempien poikasten alkukasvatukseen käytetään automaattiruokintaa. Kasvatettava kala käytetään pääosin istutuksiin ja virkistyskalastuksen tarpeisiin Pohjois-Pohjanmaan vesialueilla. Istutettavat kalat ovat pääosin noin 2 - vuotiaita.

Osa kaloista, enimmillään noin 10 000 kg, jää talvisäilytykseen samoihin kasvatusaltilaisiin. Kalojen ruokkiminen on talvella ylläpitoruokintaa.

Laitoksella ei enää harjoiteta perkaustoimintaa.

Ympäristönsuojelulain mukainen toiminta

Lainvoimaisen lupapäätöksen mukaan laitoksessa saadaan kasvattaa kalaa lisäkasvuna noin 15 000 kg vuodessa ja käyttää kuivarehua enintään 17 000 kg vuodessa. Hakemuksen mukainen kasvatettava kalamäärä lisäkasvuna on noin 20 500 kg vuodessa ja rehun määrä on noin 22 500 kg vuodessa.

Laitoksen toiminnasta aiheutuva fosforikuormitus saa lainvoimaisen luvan mukaan olla enintään 105 kg vuodessa ja typpikuormitus enintään 660 kg vuodessa. Hakemuksen mukainen laskennallinen fosforikuormitus on 110 kg vuodessa ja typpikuormitus 850 kg vuodessa.

Keskimääräinen rehunkulutus vuosina 2002–2009 on ollut 15 100 kg/vuosi (vaihtelu 10 489–19 144). Vuosia 2006 ja 2007 lukuun ottamatta rehunkulutus on pysynyt lupamääräysten rajoissa. Vuonna 2006 rehunkulutus oli 17 560 kg ja vuonna 2007 19 144 kg. Ylitykset johtuvat osaksi laskennassa käytetyistä todellista suuremmista rehun ravinnepitoisuuksista.

Kalankasvatus on vaihdellut edellä mainittuina vuosina välillä 9 250–18 350 kg/vuosi. Rehukerroin on vaihdellut välillä 1,04–1,20.

Rehu varastoidaan lämpimässä betonipohjaisessa varastorakennuksessa, jonne tuhoeläimet eivät pääse.

Tyhjät rehusäkit puristetaan 150–200 kg:n paaluiksi, jotka toimitetaan edelleen jätteenkäsittelykeskukseen jatkokäsiteltäväksi. Talvisäilytyksessä olevien kalojen kuolleisuus on noin 2–3 % (noin 200 kpl) ja kuolleet kalat kompostoidaan tai haudataan maahan hakijan omistamalle tilalle. Laitoksella käytetään hyvin vähän formaliinia jatkokasvatukseen tulevien poikasten kylvetykseen. Toiminnasta ei muodostu muita jätteitä.

Laitoksen toiminta ei aiheuta merkittäviä päästöjä ilmaan eikä aiheuta melua tai päästöjä maaperään.

Vesilain mukainen toiminta

Kalankasvatus tapahtuu kahdessa 90 m³:n altaassa ja kahdessa 250 m³:n altaassa, joiden lisäksi laitoksella käytetään seitsemää kahdeksankulmaista, tilavuudeltaan 120 m³:n allasta. Altaiden vesisyvyys on 2,5 m ja yhteistilavuus noin 1 500 m³. Altaissa on tarpeellinen määrä kellukkeita.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) ja ympäristön kannalta paras käytäntö (BEP)

Kalojen ruokinnassa noudatetaan erityistä huolellisuutta. Hakija on tiedostanut rehunkulutuksen merkityksen ympäristökuormituksen kannalta ratkaisevaksi tekijäksi. Rehun hukkaantumisen estäminen ja mahdollisimman pienen rehukertoimen saavuttaminen on paras keino pienentää päästöjä veteen. Pienimpien kalojen ruokinnassa käytettävä ruokinta-automaatti vähentää rehunkulutusta, koska tuolloin kerralla annettavaa rehumäärää voidaan pienentää ja rehu tulee siten tehokkaammin hyödynnetyksi. Päästöjen pienentämisen tavoite on yhteensopiva taloudellisten tavoitteiden kanssa, koska rehu on suurin kustannustekijä. Oulujoen Lohi Ky on onnistunut pitämään rehukertoimen hyvin lähellä yhtä. Lisäksi yritys käyttää mahdollisimman ympäristöystävällisiä rehulaatuja.

YMPÄRISTÖKUORMITUS

Päästöt pintavesiin

Laitoksesta ei aiheudu muita päästöjä kuin veteen kasvatuskaudella joutuvat kalojen eritteet ja vähäinen hukkarehu. Osa sedimentoituu lietteen mukana pohjaan. Talvisäilytyskaudella kuormitus on vähäistä, koska kalojen ruokinta on vähäistä.

Vuosina 2002–2009 laskennallinen fosforikuormitus on ollut keskimäärin noin 91 kg vuodessa (vaihtelu 66–118) sekä typpikuormitus keskimäärin 730 kg vuodessa (vaihtelu 545–931). Laskelmassa on käytetty rehun fosforipitoisuutena 1 % ja typpipitoisuutena 7,5 % vuoteen 2008 saakka. Vuoden 2009 kuormituslaskelmissa on käytetty laitoksen ilmoittamia pitoisuuksia (fosfori noin 0,85 % ja typpi noin 6,3 %). Kalan fosforipitoisuutena on käytetty 0,4 % ja typpipitoisuutena 2,75 %. Rehukerroin on vaihdellut välillä 1,04–1,20. Vuoteen 2005 saakka laskelmassa on arvioitu, että lietteenpoistolla saadaan talteen noin 13 % rehun sisältämistä ravinteista.

Lupaa haetaan fosforikuormitukselle 110 kg vuodessa ja typpikuormitukselle 850 kg vuodessa. Laskelmassa on käytetty käytettävän rehun fosforipitoisuutena 0,85 % ja typpipitoisuutena 6,3 %. Kalojen lisäkasvuun sitoutuvana typpenä on käytetty 2,75 % ja fosforina 0,4 % lisäkasvumäärästä. Rehukertoimina on käytetty nykyisiä rehukertoimia.

LAITOSALUE JA SEN YMPÄRISTÖ

Alueen ja ympäristön yleiskuvaus

Kalankasvatuspaikka sijaitsee Oulujokeen laskevan Kutujoen suulla. Alue kuuluu Ylä-Oulujoen, Otermanjärven ja Kutujoen osavaluma-alueeseen.

Oulujoki on voimatalouskäytössä oleva runsasvirtaaminen joki, jonka pääuomassa on seitsemän voimalaitosta. Oulujärveä säännöstellään Jylhämän voimalaitoksella.

Kutujoen valuma-alue on 504 km² ja järvisyys 9,4 %.

Kutujoessa ei ole virtaamanmittausasemaa. Kasvatuslaitosta lähimpänä oleva virtaamanmittauspiste (ympäristöhallinto, Hertta) sijaitsee Oulujoen Jylhämän voimalaitoksella. Valuma-alueen suuruus mittauspisteen kohdalla on 19 839 km² ja järvisyys 12,8 %.

Virtaama-aineisto perustuu vuosien 1999–2009 virtaama-arvoihin ja virtaamia tarkastellaan ali-, keski- ja ylivirtaamien keskimääräisinä arvoina. Oulujoen virtaama hakijan kalankasvatuslaitoksen purkuvesien sekoituessa niihin on hieman Jylhämän virtaamia suurempi, sillä arvioidaan tuleen myös Kutujoesta tuleva vesimäärä. Kutujoen virtaama-arviot on laadittu Jylhämän mittauspisteen valuma-arvojen ($Mq = 11,3 \text{ l/s/km}^2$, $MHq = 21,7 \text{ l/s/km}^2$ ja $MNq = 2,8 \text{ l/s/km}^2$) ja Kutujoen valuma-alueen perusteella seuraaviksi:

MHQ	10,9 m ³ /s
MQ	5,7 m ³ /s
MNQ	1,4 m ³ /s

Oulujoen virtaamat määrättyvät pitkälti Oulujärven säännöstelyn ja voimalaitosten juokсутusten perusteella. Säännöstely aiheuttaa pääuomassa huomattavia virtaaman vaihteluita. Sähkön tuotannosta johtuen virtaamat ovat korkeimmillaan keskitalvella ja pienimmillään keskikesällä. Sivujokien vaikutus pääuomaan on suurimmillaan keväällä, jolloin Jylhämän juokсутukset ovat pienimmillään ja sulamisvesien vaikutuksesta valuma voimakainta.

Oulujoen keskimääräiset virtaamat Kutujokisuulla vuosina 1999–2009 ovat olleet seuraavat:

MHQ	442 m ³ /s
MQ	230 m ³ /s
MNQ	57 m ³ /s

Oulujärven vedenkorkeus vaihtelee säännöstelyn vuosi enintään 2,7 m. Jylhämän voimalaitoksen putouskorkeus vaihtelee välillä 10,9–14,0 m. Vedenkorkeus Kutujoen edustalla vaihtelee Nuojuan voimalaitoksen juokсутusten perusteella. Säännöstely pyritään toteuttamaan täysien altaiden

ajona, jolloin vedenkorkeuden vaihtelut jäävät mahdollisimman pieniksi voimalaitosten välialtaissa.

Alueen luonto ja suojelukohteet

Kalankasvatuslaitoksen vaikutusalueella tai sen läheisyydessä ei ole suojeltuja kohteita.

Asutus ja muu rakennettu ympäristö

Kutujokisuun kalankasvatuslaitokselta alavirtaan Nuojuan voimalaitokselle saakka on karttatarkastelun perusteella kymmenkunta rakennettua rantatilaa. Osa tiloista on vakituksia asuinpaikkoja ja osa loma-asuntoja. Rannoilla on myös jonkin verran viljelysmaita. Näiden rantojen ja vesistön käyttöä selviteltiin haastatteleamalla puhelimitse Niskan osakaskunnan esimiestä ja paikallista henkilöä. Postitiedustelua rantatilallisille ei toteutettu, koska laitoksen arvioidut vaikutukset Oulujoen puolella ovat hyvin vähäisiä. Tärkeimmät vesistön käyttömuodot alueella ovat kalastus, uiminen ja muu virkistyskäyttö. Jokivettä käytetään nykyään käytännössä vain kasteluvetenä ja vähäisissä määrin saunavetenä. Eniten joen käyttöön alueella vaikuttavat Jylhämän ja Nuojuan voimalaitokset vaihtelevine juoksuutuksineen. Vesilinnun metsästyks on Niskan osakaskunnan alueella kiellettyä.

Vesistön tila ja käyttö

Vedenlaatu ja vesistön käyttökelpoisuus

Oulujoen vedenlaatuun Kutujokisuulla vaikuttaa olennaisesti Oulujärvestä kulloinkin juoksettavan veden laatu. Paikallisia kuormittajia lähialueella ovat Kutujoella sijaitseva Petäjäkosken Kalan kalankasvatuslaitos sekä Vaalan jätevedenpuhdistamo, josta vedet johdetaan Oulujokeen Jylhämän voimalaitoksen yläpuolella. Nuojuan voimalaitoksen kohdalla joen pohjoispuolella sijaitsee taimitarha. Muuta kuormitusta aiheuttaa lähinnä asutuksen ja metsätalouden hajakuormitus.

Vedenlaatuaineisto perustuu laitokselta ylävirtaan olevien kahden vesistö-pisteen tarkkailutuloksiin. Ensimmäinen piste sijaitsee Oulujoessa Jylhämän voimalaitoksen kohdalla ja toinen Kutujoessa maantiesillan kohdalla. Tuloksia on aikaväliltä 1980–2009.

Kutujoen näytepisteen ravinnetasot ovat olleet varsin säännöllisesti jonkin verran Jylhämän näytepisteen vastaavia korkeampia. Kutujoen vesi on voitu pääsääntöisesti luokitella kokonaistyyppipitoisuuksien suhteen lievästi reheväksi ja ajoittain myös reheväksi (vuodesta 2000 lähtien keskimäärin 527 µgN/l). Kehityssuunta on 1980-luvun loppupuolelta lähtien ollut lievästi nouseva. Oulujoen Jylhämän voimalaitoksen näytepisteellä vesi on tältä osin ollut 1990-luvun alkuvuosien jälkeen pääosin karua ja ajoittain lievästi rehevää (vuodesta 2000 eteenpäin keskimäärin 336 µgN/l) ja pitoisuuksien muutossuunta on ollut jopa lievästi laskeva. Viime vuosina muutoksia ei ole juuri havaittu vuosien väliset heilahtelut huomioon ottaen. Kutujoesta purkautuva vesi nostaa hieman myös Oulujoen veden ravinnepitoisuuksia, mutta joen virtaama huomioon ottaen pitoisuuden nousut eivät ole yleensä olleet kovin merkittäviä.

Ammoniumtyypen pitoisuudet ovat molemmilla näytepisteillä yleensä olleet pieniä. Ajoittaisia pitoisuuspiikkejä on kuitenkin havaittu molemmilla näytepisteillä ja ne voivat osaltaan johtua muun muassa sääolosuhteista ja esimerkiksi voimakkaista näytteenottoa edeltäneistä sateista, jotka ovat huuhtoneet jokeen ravinteita valuma-alueelta.

Nitraatti-nitriittityypen pitoisuuksissa on havaittavissa selvä vuodenaikais sykli etenkin Jylhämän näytepisteellä. Pitoisuudet ovat pienimmillään loppukesällä kasvukauden päättyessä ja kasvavat talven myötä ollen suurimmillaan loppupalvesta ennen kevään tulva-aikaa. Epäorgaanisia typpiyhdisteitä onkin yleensä runsaimmin vapaana kasvukauden jälkeen, kun kasvuun sitoutuneet ravinteet palaavat takaisin kiertoon levä- ja kasviplanktonkasvustojen, sekä suurempien vesikasvien hajotessa. Hapellisissa oloissa ammoniumtyyppi hapettuu nitriitti- ja edelleen nitraattitypeksi, joten vähäinen vapaan ammoniumtyypen määrä vesistössä kertoo happitilanteen olevan vähintäänkin kohtalaisen.

Kutujoen kokonaisfosforipitoisuudet ovat olleet jonkin verran Jylhämän vastaavia korkeampia. Pitoisuudet ovat Kutujoen alaosilla olleet yleensä lievästi rehevässä luokassa tai rehevän laatuluokan alarajalla. Jylhämän näytepisteellä pitoisuudet ovat olleet yleisesti karun ja lievästi rehevän vedenlaatuluokan rajalla. Vuosi 2003 oli tältä osin poikkeava ja tuolloin pitoisuudet vaihtelivat tavanomaista enemmän lievästi rehevän ja rehevän vedenlaadun rajan molemmin puolin. Vuodesta 2000 lähtien Kutujoen näytepisteen keskimääräinen kokonaisfosforipitoisuus on ollut noin 32 µg/l ja Jylhämän vastaava noin 15 µg/l. Molemmilla näytepisteillä pitoisuudet ovat säilyneet jo pitkään jokseenkin samalla tasolla yksittäisiä piikkejä lukuun ottamatta, eikä varsinaisia kehityssuuntia voida havaita.

Fosfaattifosforin pitoisuudet ovat olleet molemmilla näytteenottopisteillä niin pieniä, että niillä ei ole juurikaan käytännön merkitystä vedenlaadun kannalta.

Molempien näytepisteiden happitilanne on viime vuosina ollut jatkuvasti vähintäänkin kohtuullinen. Kemiallisen hapenkulutuksen arvojen mukaan vesi on molemmilla pisteillä varsin humuspitoista ja Jylhämän pisteellä arvot ovat viime vuosina ehkä hieman kasvaneet. Kutujoella COD_{Mn}-arvot ovat olleet Jylhämän pistettä korkeampia ja myös väriluvut viittaavat Jylhämää humuspitoisempaan veteen. Värilukujen perusteella Kutujokea voidaan pitää jopa erittäin humuspitoisena vesistönä, kun taas Jylhämän näytepisteen arvot viittaavat humuspitoiseen ja ajoittain vain lievästi humuspitoiseen vedenlaatuun. Kutujoki on klorofyllipitoisuuksien mukaan ollut keskimäärin rehevä, joskin laatuluokaltaan hyvä, kun taas Jylhämän klorofyllipitoisuudet ovat viitanneet lievästi rehevään ja hyvään vedenlaatuun. Bakteerimäärät ovat ajoittain olleet koholla molemmilla hakijan laitoksen yläpuolisilla pisteillä. Kutujoella vesi on ollut humusvesille tyypillisesti hapanta ja runsaasti rautaa sisältävää, kun taas Jylhämässä pH-arvot ovat olleet lähempänä neutraalia ja ajoittain sen ylikin. Sameuden ja sähkönjohtavuuden arvot ovat molemmilla pisteillä olleet normaaleja.

Kutujoesta Oulujokeen purkautuvia ainevirtaamia on arvioitu muun muassa Oulujoen alaosan yhteistarkkailussa. Viiden viime vuoden arvioiden mukaan Jylhämän keskivirtaamilla ja keskimääräisillä vedenlaaduilla laskien Kutujoen aiheuttamat keskimääräiset pitoisuuslisät Oulujoen vedenlaatuun ovat kokonaistypen osalta noin 10 µg/l ja kokonaisfosforin osalta noin 0,1 µg/l. Todellinen hetkittäinen vaikutus kuitenkin jokien virtaamatilanteesta ja Jylhämän voimalaitoksen juoksutuksista.

Yhteenvetona vedenlaatuselvityksistä voidaan todeta, että Kutujoen veden ravinnetasot ovat Oulujoen Jylhämän näytepisteen vastaavia korkeampia ja Kutujoen vesi sisältää enemmän humusta. Humuspitoisuudesta johtuen Kutujoen vesi on myös hapanta ja sen rautapitoisuus on Oulujoen vettä korkeampi. Kutujoen virtaamat ovat Oulujokeen nähden pieniä ja joen vaikutukset Oulujoen vedenlaatuun jäävätkin oletettavasti melko paikallisiksi veden sekoittuessa Oulujoen runsaaseen vesimäärään.

Kalasto ja kalastus

Kirjanpitokalastajien tärkeimmät pyyntimuodot Oulujoen pääuoman alueella ovat olleet vetouistelu ja verkkokalastus. Pääosa verkkokalastuksesta tapahtuu silmäharvuudeltaan 40–55 mm:n verkoilla. Voimalaitosten välisellä alueella on käytetty menestyksellä, joskin melko vähän, myös harvoja lahnaverkkoja. Muikkuverkkojen käyttö on ollut satunnaista. Osakaskunnalta saadun tiedon mukaan alueella on vahva muikkukanta. Muikku on alueella tärkeä saalislaji muun muassa taimenelle ja onpa lajia tavattu myös kirjolohien vatsoista. Ranta-asukkaat käyttävät jonkin verran katiskoi- ta. Myös heittovapakalastusta ja mato-ongintaa alueella harjoitetaan jonkin verran. Pilkkimistäkin harjoitetaan, joskin voimalaitosten vaihtelevat juoksutukset vaikeuttavat sitä. Voimalaitosten juoksutusten vuoksi vetouistelu voidaan alueella aloittaa jo aikaisin keväällä, aikaisimmillaan jo helmikuussa.

Tärkeimpinä saalislajeina ovat pyyntikokoisena istutettu kirjolohi ja taimen sekä hauki ja ahven. Vetouistelulla on parhaat kirjolohi- ja taimensaaliit saatu Nuojuan altaalta. Saaliit ovat suoraan verrannollisia istutusmääriin. Nuojuan altaassa esiintyy myös harjusta ja siikaa, mutta niiden saaliit ovat olleet varsin pieniä ja satunnaisia. Madesaaliiden vähäisyyteen vaikuttaa kalastuksen painottuminen kesäaikaan. Allasalueelle on osakaskunnan mukaan jo pitkään istutettu myös kuhaa. Kuhasaaliit ovat ajoittain olleet viime vuosinakin suuria. Kokoluokaltaan 2–3 kg:n kuhien saaminen allas-alueelta ei ole poikkeuksellista. Myös särkeä esiintyy alueella runsaasti.

Kalastus Kutujoella on vapakalastusta, mutta joen alaosalla ja sen järvilaa- jentumilla kalastetaan myös seisovilla pyydyksillä. Joki toimii erillisenä va- pakalastuskohteena ja vuosina 2002–2007 siitä saatiin taimenta ja harjusta vähän tai kohtalaisesti. Kirjolohta ja haukea saadaan jonkin verran pa- remmin. Taimen- ja kirjolohisaaliit perustuvat jokeen pyyntikokoisina istu- tettuihin kaloihin. Joen alaosalla on seisovilla pyydyksillä pyydetty kirjolohta, taimenta, haukea, madetta, lahnaa ja myös siikaa. Saaliit ovat yleensä olleet pieniä, joskin madetta on ajoittain kevättalvisin saatu paremmin.

Kirjanpitokalastajien pyyntiä on haitannut lähinnä pyydysten limoittuminen ja roskaantuminen, joka riippuu osittain myös voimalaitosten juoksutuksista. Kutujoella likaantumisen aiheuttajaksi on mainittu myös humus. Kutu- joen alaosalta on ajoittain raportoitu makuvirheistä, joita on havaittu lähin- nä heti istutusten jälkeen pyydytyissä kaloissa.

Kutujoen koskikalasto on sähkökoekalastusten mukaan pääasiassa ki- visimppua, särkeä, ahventa, harjusta ja kivenuoliaista. Näiden lisäksi on satunnaisesti esiintynyt haukea, madetta ja salakkaa sekä vuonna 2007 myös istutettua lohta. Harjuksista osa on etenkin alemmalla koealalla ollut kesänvanhoja poikasiasia. Ylemmän koealan vallitseva kalalaji oli vuonna 2005 särki, mikä voi johtua Otermajärven vaikutuksesta. Koealueita oli kunnostettu ennen vuoden 2007 koekalastuksia, mikä on osaltaan vaikut-

tanut alueiden kalastoon. Esimerkiksi pohjakaloja oli vuonna 2007 selvästi vähemmän kuin vuonna 2005.

Niskan osakaskunnan alueella kalastajamäärä vuonna 2007 oli arviolta noin 200 ja vuonna 2004 yli 250. Kutujoen kalastajamäärät vaihtelivat tiedusteluvuosina 200:n molemmin puolin.

Tiedustelutulokset tukevat tältä osin hyvin aiemmin esitettyä, eli Jylhämän ja Nuojuan välisellä Oulujoella samoin kuin koko Niskan osakaskunnan alueella verkkopyynti ja uistelu ovat merkittävimpiä pyyntimuotoja.

Kokonaissaaliit (kg) Niskan osakaskunnan alueella Oulujoella ja Kutujoella vuosina 2004 ja 2007 ovat olleet seuraavat:

Niskan osakaskunnan alue		Kutujoki	
2004	2007	2004	2007
7 076 (26,6)	4 710 (23,0)	1 077 (6,1)	1 695 (8,1)

Suluissa olevat luvut ilmaisevat saaliin (kg) kalastajaa kohden.

Niskan osakaskunnan alueella kokonaissaalis oli vuosien 2004 ja 2007 välillä selvästi pienentynyt johtuen lähinnä hauki- ja ahvensaaliiden vähentymisestä. Muuta huomionarvoista on lähinnä muikku- ja madesaaliiden pienentyminen ja kuhasaaliin kasvu. Tiedustelut koskevat kuitenkin yksittäisiä vuosia, jolloin muun muassa sääoloilla voi olla merkittävä vaikutus pyyntiin ja saaliisiin. Kutujoella huomioitavaa on lähinnä kirjolohi- ja haukisaaliiden kasvu. Kirjolohisaaliit ovat melko lailla suoraan verrannollisia istutuksiin. Kutujoen alaosalla ravusti vuonna 2007 tiedustelun mukaan kolme ravustajaa yhteensä 60 merralla. Heidän saaliinsa käsitti tuolloin noin 300 rapua (0,38 rapua/mertavuorokausi). Lisäksi ravustajat ilmoittivat vapauttaneensa noin 180 alamittaista rapua. Myös Niskan osakaskunnan alueelta on tehty rapuhavaintoja.

Myös kalastustiedustelujen mukaan merkittävimmän pyyntiä haittaavat tekijät alueella ovat vesistön säännöstely ja pyydysten likaantuminen. Osa kalastajista on myös havainnut kaloissa makuvirheitä, lähinnä lämpimän jakson aikana ilmenevää maan makua. Kutujoen puolella vuonna 2007 kalastusta haittasivat vastausten mukaan turvetuotanto, vesikasvien runsaus ja ajoittain pienet alivirtaamat.

Kutujoen koskialueita on kunnostettu Oulujoen Lohi Oy:n edellisen lupajakson aikana. Kunnostuksilla pyritään parantamaan vuosina 1956–1957 uittoa varten perattujen koskien elinympäristöjä etenkin koskikutuisille (taimen, harjus) kaloille sopiviksi. Kutujokea on kunnostettu vuosina 1980–1983. Tuolloin toteutettuja kunnostuksia on pyritty viime vuosina täydentämään ja uusimaan nykyisten tavoitteiden mukaisiksi. Kutujokisuun kalan kasvatuslaitoksen kuormituksen aiheuttamat vedenlaatumuutokset ovat arvion mukaan niin vähäisiä, etteivät ne vaikuta kalojen liikkumiseen Oulujoen ja Kutujoen välillä. Oulujoessa Jylhämän ja Nuojuan voimalaitosten välillä ei ole koskialueita. Lisäksi laitoksen kuormitus muodostuu pääosin ravinteista, jotka eivät suoraan vaikuta kalojen liikkumishalukkuuteen esimerkiksi veden samentumisen tavoin. Välillisiä vaikutuksia muun muassa makrokasvien aiheuttaman umpeenkasvun tai voimakkaan kasviplankton-/levätuotannon aiheuttaman samennuksen myötä voisi periaatteessa esiintyä, mutta Kutujokisuulla näitä ei ole havaittu.

TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

Vaikutus pintavesiin

Kalankasvatuslaitoksen aiheuttama kuormitus laimenee aluksi Kutujoen virtaamaan ja heti tämän jälkeen Oulujoen virtaamaan. Laimennusolot ovat hyvät Oulujoen suurista vesimääristä johtuen. Vedenlaadun osalta arvioitu vaikutusalue rajoittuu noin 50–100 metrin osuudelle Kutujoen alaosaan ja senkin osalta lähinnä joen pohjoisrannan tuntumaan. Vaikutus fosforipitoisuuteen kasvatuskaudella Kutujoen suulla on hakijan arvion mukaan noin 5–9 µg/l ja typpipitoisuuteen noin 50–65 µg/l.

Oulujoessa pitoisuuslisäys on suurimmilla rehu- ja kalankasvatusmäärilläkin arvioituna fosforin osalta alle 1 µg/l. Typen osalta pitoisuuslisäys on 1–2 µg/l.

Vaikutus rannan ja vesialueen käyttöön

Yleisimpiä vesistön ja rantojen käyttömuotoja alueella ovat kalastus ja uiminen. Jokivettä käytetään lähinnä kasteluun ja satunnaisesti rantasauvoissa. Laitoksen vaikutukset rannan ja vesialueen käyttöön ovat vähäiset.

Hankkeesta aiheutuvat vahingot

Oulujoen virtaamat kalankasvatuslaitoksen kohdalla ovat aika suuret. Kalankasvatuksen kuormituksen aiheuttama vedenlaadun muutos on melko vähäinen ja rajoittuu noin 50–100 metrin matkalle, eikä vaikutuksia voida erottaa tavanomaisesta vedenlaadun vaihtelusta. Hakijan mukaan toiminta ei aiheuta korvattavaa tai toimenpitein poistettavaa tai hyvitetävää vahinkoa tai muita yleisiä tai yksityisiä etua koskevia vahingollisia seuraamuksia. Kalankasvatuksen haitat ovat myös yleiseltä kannalta katsottuna etuihin verrattuina vähäisiä.

TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU

Kalankasvatuslaitos on verkkoallaslaitos, jossa varsinaista kuormitustarkkailua ei voida toteuttaa. Laitoksen kuormitus arvioidaan käyttö- ja hoitotarkkailun tietojen perusteella.

Hakija on esittänyt kalankasvatuslaitoksen tarkkailua jatkettavaksi osana Oulujoen alaosan yhteistarkkailua aiempaan tapaan. Laitoksen tarkkailuohjelma on ollut seuraavanlainen:

Käyttö- ja hoitotarkkailu toteutetaan pitämällä hoitopäiväkirjaa. Kirjaan merkitään vuotuinen kalasto lisäkasvuineen sekä peratun kalan määrä, käytetyn rehun määrä päivittäin, rehun laatu, käytetyt kemikaalit, tiedot kalojen lääkityksestä ja rokotuksesta, käytettyjen lääkeaineiden määrästä, kalataudeista sekä kalakuolemista ynnä muista vastaavista tapahtumista laitoksella. Kasvukauden alussa kirjataan kasvatukseen otettujen kalojen koko ikäluokittain ja keskimääräinen kappalepaino.

Käytetystä kuivarehusta merkitään hoitopäiväkirjaan tuotenimi, raekoko sekä fosfori- ja typpipitoisuus. Rehun ravinnepitoisuuksista on käytettävissä

sä valmistajan ilmoittamia tietoja (rehun vakuustodistus). Rehun fosforipitoisuus voidaan tarvittaessa analysoida.

Hoitopäiväkirja säilytetään laitoksella ja vaadittaessa esitetään valvovalle viranomaiselle. Valvovalle viranomaiselle annetaan vaadittaessa hoitopäiväkirjassa esitettävien tietojen luotettavuuden tarkistamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Hoitopäiväkirjat sekä vuosiyhteenvedot kala- ja rehumääristä toimitetaan ELY-keskukselle sen määräämänä ajankohtana.

Kuormitustarkkailu raportoidaan Oulujoen yhteistarkkailuraportin yhteydessä. Kuormitustiedot toimitetaan ELY-keskukselle joko paperitulosteena tai sähköisessä muodossa ELY-keskuksen kanssa sovittavalla tavalla siirrettäväksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

POIKKEUKSELLISET TILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Alueella ei ole sellaisia poikkeustilanteita, jotka vaikuttaisivat kalankasvatustiloksen päästöihin tai jätteisiin.

VAHINKOA ESTÄVÄT TOIMENPITEET JA KORVAUKSET

Toiminnasta ei hakijan arvion mukaan aiheudu korvattavaa vahinkoa kalastolle tai kalastukselle eikä vesistön tai rannan käytölle.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksen täydennykset

Hakemusta on täydennetty 30.9.2010 Fortum Power and Heat Oy:n kanssa 28.9.2010 jatkettulla vesialueen vuokrasopimuksella.

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Hakemus on annettu tiedoksi kuuluttamalla aluehallintovirastossa ja Vaalan kunnassa 17.9.–18.10.2010 sekä erityistiedoksiantona viranomaisille ja asianosaisille. Lisäksi Vaalan kunnan kaavoitusviranomaiselta on pyydetty hakemuksesta lausunto. Kuulutuksen julkaisemisesta on lisäksi ilmoitettu 17.9.2010 paikallislehti Tervareitissä.

Muistutukset ja vaatimukset

1. Kainuun ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

ELY-keskus on todennut, että Oulujoen–Iijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 Oulujoki on nimetty voimakkaasti muutetuksi vesimuodostumaksi. Joki on valjastettu tarkoin vesivoimatalouden tarpeisiin seitsemällä voimalaitoksella. Oulujoen vedenlaatu on selvästi parempi kuin siihen laskevien sivujokien ja sen ekologinen tila on luokiteltu hyväksi suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan. Oulujoen yläosassa kokonaisfosforipitoisuudet edustavat yleisesti jopa erinomaista

ekologista tilaa. Vesienhoitosuunnitelmassa Oulujoen hyvän tilan turvaamiseksi ei ole arvioitu tarvittavan vedenlaatua parantavia lisätoimenpiteitä.

ELY-keskus on katsonut, että lupa kalankasvatustoiminnan jatkamiselle voidaan myöntää. Laitoksella saadaan käyttää vuosittain enintään 22 500 kg kuivarehua, jonka fosforipitoisuus ei ylitä 0,9 %. Vesistöön jouutuva laskennallinen fosforikuormitus ei saa ylittää 110 kg vuodessa eikä typpikuormitus 850 kg vuodessa. Muilta osin hakemuksen mukainen kasvatuslupa voidaan myöntää nykyisen luvan ehdoilla.

2. Vaalan kunnan ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnalla ei ole ollut huomauttamista lupahakemuksesta.

Hakijan kuuleminen ja selitys

Hakijalle on 19.10.2010 varattu tilaisuus selityksen antamiseen muistutuksista. Hakija ei ole sitä aluehallintovirastolle toimittanut.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

VESITALOUSLUPARATKAISU

Aluehallintovirasto myöntää Seppo Nuojualle luvan verkkoaltaiden pitämiseen kalankasvatusta varten Kutujoen suualueella Vaalan kunnan Niskan kylässä.

Vesitaloushankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaisesti korvattavaa vahinkoa. Ennakoimattoman vahingon varalta annetaan ohjaus.

Luvan saajan on noudatettava jäljempänä olevia lupamääräyksiä.

YMPÄRISTÖLUPARATKAISU

Aluehallintovirasto myöntää Seppo Nuojualle ympäristöluvan kalankasvatukseen ja kalojen talvivarastointiin Kutujoen kalankasvatustilaksessa hakemuksen ja siihen liitetyn suunnitelman mukaisesti siten kuin lupamääräyksistä ilmenee. Kasvatettava kalamäärä lisäkasvuna on noin 20 350 kg vuodessa.

Toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu vesistöön tai sen käyttöön kohdistuvaa toimenpitein estettävää tai ympäristönsuojelulain mukaisesti korvattavaa vahinkoa. Ennakoimattoman vahingon varalta annetaan ohjaus.

Luvan saajan on noudatettava jäljempänä olevia lupamääräyksiä.

LUPAMÄÄRÄYKSET

Vesitalousluvan määräykset

1. Luvan saajalla on oikeus pitää kalankasvatuslaitoksen verkkoaltaat hakemuksen liitteenä 4 olevien piirustusten "Altaiden sijainti vesistöissä, 7.12.2000" MK 1:2 000 osoittamassa paikassa ja piirustuksen "Allaspiirustus, 7.12.2000" MK 1:200 osoittaman mukaisesti. Altaiden vesisyvyys on noin 2,5 m ja yhteistilavuus noin 1 500 m³.

Toiminta-alue vesistöissä on asianmukaisesti merkittävä. Verkkoaltaat ja laiturit on ankkuroitava siten, etteivät ne lähde suurillakaan virtaamilla ajelehtimaan tai siirry siten, että ne haittaavat vesistön muuta käyttöä.

2. Rakenteet ja laitteet on pidettävä asianmukaisessa kunnossa. Kainuun ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla rakenteisiin ja laitteisiin voidaan tehdä vähäisiä muutoksia, jotka eivät loukkaa yleistä tai yksityistä etua.

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Päästöt pintavesiin

3. Laitoksella saadaan käyttää kalojen ruokintaan kuivarehua enintään 22 500 kg vuodessa. Vesistöön joutuva laskennallinen fosforikuormitus saa olla enintään 110 kg ja typpikuormitus enintään 850 kg vuodessa. Ravinnekuormitus lasketaan rehun ja sillä tuotetun kalan sisältämien ravinnemäärien erotuksena.

Kalankasvatuslaitosta on hoidettava huolellisesti ja asianmukaisesti niin, että vesistöön joutuva kuormitus pysyy kaikissa olosuhteissa mahdollisimman pienenä. Kaloja ei saa liikaruokkia ja kuivarehusta on erotettava rehupöly ennen ruokintaa. Käytettävän kuivarehun fosforipitoisuus saa jatkokasvatuksessa olla keskimäärin enintään 0,9 % ja typpipitoisuus keskimäärin enintään 6,5 %.

Luvan saajan on oltava selvillä toimialansa ja toiminnan päästöjen vähentämiseen liittyvän parhaan taloudellisesti käyttökelpoisen tekniikan kehitymisestä ja varauduttava sen käyttöönottoon.

Päästöt ilmaan ja melu

4. Laitoksen toiminta sekä rehun, kuolleiden kalojen ja muiden jätteiden käsittely on järjestettävä niin, ettei niistä aiheudu hajuhaittoja.

5. Laitoksen hoito ja kalojen ruokinta on järjestettävä niin, ettei aiheudu haitallista melua.

Jätteiden käsittely ja hyödyntäminen

6. Kaikessa toiminnassa on huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja ettei siitä aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jätteet on lajiteltava. Jätteet kuten rehusäkit on toimitettava hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi toimijalle, jonka ympäristöluvassa tai sitä vastaavassa päätöksessä on hyväksytty kyseisen jätteen vastaanotto.

Luvan saajan on muutoinkin järjestettävä jätehuolto ja jätteen kuljetus asianmukaisesti.

Kuolleet kalat on käsiteltävä Vaalan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla.

Varastointi

7. Kalanrehut on varastoitava asianmukaisesti siten, etteivät vahinkoeläimet pääse niihin käsiksi.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset

8. Luvan saajan on huolehdittava toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailusta sekä tarkkailutulosten raportoinnista tämän päätöksen liitteenä 2 olevan tarkkailuohjelman mukaisesti. ELY-keskus voi tarkentaa käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailua.

Häiriöt ja muut poikkeukselliset tilanteet

9. Laitoksella ilmenevistä kalataudeista ja -kuolemista on ilmoitettava viipymättä ELY-keskukselle. Lisäksi kalataudeista ilmoittamisen osalta on noudatettava eläintautilain säännöksiä.

Laitteiden ja rakenteiden rikkoutumisesta, kalojen huomattavasta karkaamisesta ja muista ympäristön kannalta merkittävistä poikkeuksellisista tilanteista on ilmoitettava ELY-keskukselle ja Vaalan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Toiminnan lopettaminen

10. Jos laitoksen toiminta lopetetaan lupakauden aikana, siitä on ennakoon ilmoitettava ELY-keskukselle ja Vaalan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Laitosalue on saatettava sellaiseen kuntoon, että siitä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa tai terveyshaittaa.

Toiminnan loputtua laitteet ja rakennelmat on poistettava vesistöistä.

OHJAUS ENNAKOIMATTOMAN VAHINGON VARALTA

Vahingonkärsijä voi vaatia luvan saajalta korvausta ennakoimattomasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvasta tai muusta vesistöön kohdistuvasta toimenpiteestä johtuvasta vahingosta. Hakemus tulee tehdä aluehallintovirastolle. Ennakoimattoman vahingon korvaamista koskevan hakemuksen yhteydessä voidaan esittää myös luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista koskeva vaatimus.

RATKAISUN PERUSTELUT

Lupaharkinnan perusteet

Tätä päätöstä ja siinä annettuja lupamääräyksiä noudattaen hakemuksessa tarkoitettu kalankasvatus täyttää ympäristönsuojelulain, vesilain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset.

Luvan myöntämisen edellytykset

Vesitalouslupa

Verkkoaltaiden pitämisestä vesistössä saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä aiheutuvaan vahinkoon, haittaan tai muuhun edunmenetykseen, eikä toiminta loukkaa yleistä tai yksityistä etua.

Laitoksen rakenteet eivät edellytä huomattavia, pitkäaikaisia investointeja ja olosuhteiden mahdollisesti niin vaatiessa ne ovat helposti poistettavissa vesialueelta.

Ympäristölupa

Lupa myönnetään määräaikaisena, koska verkkoallaslaitokselle ei ole taloudellisesti toteuttamiskelpoista ravinteiden ja jätteiden talteenottomenettelmää ja tämän vuoksi lupaedellytykset tulee harkita määräajan jälkeen uudestaan.

Ottaen huomioon lupamääräykset laitoksen hoidosta sekä rehun määrästä ja laadusta toiminta vastaa Kutujoen kalankasvatustaloksen olosuhteet huomioon ottaen parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksia ja on ympäristön kannalta parhaan käytännön mukainen.

Lupamääräysten mukaisen kalankasvatuksen pääasiallinen vaikutus vedenlaatuun rajoittuu Kutujoen alaosalle joen pohjoisrannan tuntumaan noin 50–100 metrin matkalle. Vaikutus fosfori- ja typpipitoisuuteen kasvatuskaudella on vähäinen. Laskennallisen arvion mukaan vaikutus edellä mainitun vesialueen fosforipitoisuuteen on noin 5–9 µg/l ja typpipitoisuuteen noin 50–65 µg/l. Ottaen huomioon laitokselta pääsevien ravinteiden tehokkaan sekoittumisen ja laimentumisen Oulujoen virtaamaan kalankasvatuksesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesistön tilan ja käyttökelpoisuuden huonontumista.

Lupaa harkittaessa on otettu huomioon Oulujoen–lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015. Sen mukaan kalankasvatuksen suhteellinen osuus vesienhoitoalueen kokonaisfosforikuormituksesta on noin 2 % ja typpikuormituksesta noin 1 %. Kutujokea ei ole erikseen luokiteltu. Oulujoki on luokiteltu voimakkaasti muutetuksi ja se on ekologiselta luokittelultaan hyvä ja sen kemiallinen tila on hyvä. Kuormituksen vähentäminen nykytasosta on tarpeen erityisesti niissä vesistöissä, jotka ovat hyvää huonommassa tilassa tai hyvä/erinomainen -tila uhkaa heikentyä rehevöittävän ravinnekuormituksen vuoksi. Vesienhoitosuunnitelman mukaan luvanvaraisten toimintojen vesienhoidon toimenpiteet huomioidaan kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti pääsääntöisesti lupakäytännöissä. Aluehallintovirasto katsoo, että luvan mukainen Kutujoen

kalankasvatustiloksen toiminta ei heikennä Oulujoen eikä myöskään Kutujoen ekologista tai kemiallista tilaa.

Asetetut lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen luvan mukaisesta toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista, kiellettyä maan tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella tai kohtuutonta rasiitusta naapurituloilla.

Lupamääräysten perustelut

Vesitalousluvan määräykset

Verkkoaltaiden pitämisestä vesistössä ei ole aiheutunut tai ennalta arvioiden ei vastaisuudessakaan aiheudu kenellekään edunmenetystä.

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Kalojen ruokintaan käytettävän kuivarehun määrää ja laatua sekä päästörajoja koskevat määräykset ovat tarpeen vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi. Rehumäärä on valvonnallisista syistä enimmäisarvo ja vain kasvatettava kalamäärä lisäkasvuna likiarvo. Rehun fosforipitoisuus on ELY-keskuksen vaatimuksen mukainen.

Jätehuoltoa koskeva määräys on tarpeen jätteistä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ja roskaantumisen estämiseksi.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset

Ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 momentin mukaan muun muassa toiminnan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusta on annettava määräykset lupapäätöksessä. Aluehallintovirasto vahvistaa tarkkailun luvassa ja sen olennainen sisältö on esitetty tämän päätöksen liitteessä 2. Päästötarkkailuohjelma on tarkoitettu tuottamaan tietoa vesistöön joutuvasta kuormituksesta kaikissa olosuhteissa ja toiminnan eri vaiheissa. Oleelliset muutokset edellyttävät luvan muuttamista.

Laitoksen sijainti ja koko huomioon ottaen ei ole tarpeen määrätä luvan saajaa tarkkailemaan ilmaan joutuvia päästöjä ja melua eikä niiden ympäristövaikutuksia.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset ovat tarpeen valvonnallisista syistä sekä mahdollisten vesien käytölle aiheutuvien vahinkojen varalta.

Häiriöt ja muut poikkeukselliset tilanteet

Vahinkojen estämiseksi on tarpeen antaa määräys myös kalataudeista ja -kuolemista sekä muista merkittävistä poikkeustilanteista ilmoittamisesta.

Toiminnan lopettaminen

Ympäristönsuojelulain mukaan on annettava tarpeelliset määräykset toiminnan lopettamisen varalta. Aluehallintovirasto katsoo riittäväksi määrätä ilmoituksen tekeminen valvontaviranomaisille, jotka voivat antaa asiassa tarkempia ohjeita.

Vesitalousluvan osalta on annettu määräys laitteiden ja rakenteiden poistamisesta, koska poistaminen ei vaikuta vedenkorkeuksiin tai virtaamiin, eikä aluehallintoviraston lupa ole näin ollen tältä osin tarpeen.

VASTAUS YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN

Aluehallintovirasto on ottanut ELY-keskuksen vaatimukset huomioon lupamääräyksistä ja niiden perusteluista ilmenevästi.

LUVAN VOIMASSAOLO JA UUDEN LUVAN HAKEMINEN

Luvan voimassaolo

Tällä päätöksellä myönnetty lupa on voimassa 31.12.2020 saakka.

Tarvittaessa aluehallintovirasto voi ympäristönsuojelulain 58 ja 59 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä muuttaa lupaa tai valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan.

Uuden luvan hakeminen

Mikäli luvan saaja aikoo jatkaa kalankasvatusta vielä 31.12.2020 jälkeen, on sitä koskeva hakemus tehtävä aluehallintovirastolle 30.6.2020 mennessä. Mikäli uutta lupaa haetaan, on tämä päätös voimassa, kunnes uudesta hakemuksesta annettu päätös on saanut lainvoiman.

Uutta lupaa koskevassa hakemuksessa on esitettävä yhteenveto hoitopäiväkirjasta ja tarkkailutuloksista, selvitys laitoksen vaikutuksesta vesistön vedenlaatuun ja käyttökelpoisuuteen, muuhun ympäristöön, kalastoon ja kalastukseen sekä ehdotus tarvittavista hoito- ja muista toimenpiteistä vahinkojen poistamiseksi tai korvaamiseksi. Lisäksi hakemukseen on liitettävä tarvittavat selvitykset kustannuslaskelmineen parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisesta ympäristökuormituksen vähentämiseksi toteutus-aikatauluineen sekä muut ympäristönsuojeluasetuksessa säädetyt selvitykset.

Korvattava päätös

Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston 4.9.2001 antama päätös nro 39/01/2

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan tämän luvan määräyksiä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava ympäristönsuojelulain 56 §:n nojalla.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös tulee noudatettavaksi sen saatua lainvoiman. Sitä ennen on noudatettava päätöstä nro 39/01/2.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 41 §, 42 § 1 momentti, 43 § 1–3 momentti, 45 § 1 momentti, 46 § 1 ja 2 momentti, 50 § 2 momentti, 52 § 3 momentti ja 55 § 1 momentti

Vesilaki 2 luku 3 § ja 6 § 2 momentti ja 31 § 1 momentti

Jätelaki 4 § ja 6 §

KÄSITTELYMAKSU

Ratkaisu

Lupa-asian käsittelymaksu on 5 220 euroa.

Perustelut

Alla mainitun valtioneuvoston asetuksen maksutaulukon mukaan kalan kasvatuslaitosta (kalan lisäkasvu yli 20 000 kg/v) koskevan päätöksen käsittelymaksu on 5 220 euroa.

Verkkoaltaiden rakentamista koskevan asian (muu vesilain mukainen päätös) käsittelymaksu on 1 220 euroa.

Koska kysymyksessä on ympäristönsuojelulain 39 §:n mukaisessa yhteiskäsittelyssä käsitelty asia, peritään asian käsittelystä korkeimpaan maksuluokkaan kuuluvan asian käsittelymaksun suuruinen maksu eli 5 220 euroa.

Oikeusohje

Valtioneuvoston asetus aluehallintoviraston maksuista (1145/2009)

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Jukka Sihvomaa

Mikko Keränen

Heino Hirvikoski

Päätöksen tekemiseen ovat osallistuneet ympäristöneuvokset Jukka Sihvomaa ja Mikko Keränen (tarkastava jäsen). Asian on esitellyt insinööri Heino Hirvikoski.

Tiedustelut, asian esittelijä, puh. 0400 713 9239 tai 020 636 1020

HuH/es

Liitteet

Liite 1

Valitusosoitus

Liite 2

Kutujoen kalankasvatuslaitoksen tarkkailu

Liite 1

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen	Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta . Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.
Valitusoikeus	Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset.
Valitusaika	Valitusaika päättyy 14.3.2011 , jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.
Valituksen sisältö	Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava - aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta - valittajan nimi ja kotikunta - postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi) - miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta - mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta - jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon

Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Linnankatu 1–3
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde 020 6361 020
telekopio:	08 - 3140 110
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu	Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Liite 2

KUTUJOEN KALANKASVATUSLAITOKSEN TARKKAILU

Käyttötarkkailu

Kalankasvatuslaitosten käyttötarkkailu toteutetaan pitämällä laitoksella hoitopäiväkirjaa. Hoitopäiväkirjaan merkitään päivittäin rehun määrä, laatu, fosfori- ja typpipitoisuus, käytetyt kemikaalit, lääkaineet ja rokotteet, kalataudit ja kalakuolemat sekä tiedot kasvatetuista ja siirretyistä kalamääristä ja muista ympäristönsuojelun kannalta merkityksellisistä tapahtumista ja toimintaa koskevat valitukset.

Hoitopäiväkirjat säilytetään laitoksella ja pyydetessä esitetään valvoville viranomaisille. Luvan saajan tulee antaa Kainuun ELY-keskuksen pyytämässä hoitopäiväkirjassa esitettävien tietojen luotettavuuden tarkistamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Hoitopäiväkirja on säilytettävä vähintään siihen saakka, kun uudesta lupahakemuksesta annettava päätös on saanut lainvoiman.

Päästötarkkailu

Vuorokautinen ja vuotuinen fosfori- ja typpipäästö lasketaan käytetyn rehumäärän ja ainepitoisuuksien sekä kalojen lisäkasvun perusteella.

Vaikutustarkkailu

Vesistötarkkailu tehdään ohjelman "Oulujoen alaosan yhteistarkkailuohjelma 2005–2013" mukaisesti ja vuodesta 2014 alkaen ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Raportointi

Hoitopäiväkirja tai sen kopio toimitetaan ELY-keskukselle kasvatuskauden päätyttyä sen määräämänä ajankohtana. Kasvatuskauden päätyttyä, viimeistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä toimitetaan yhteenveto kalankasvatuslaitoksen kala- ja rehumääristä ELY-keskukselle VAHTI-rekisteriä varten.

Päästötiedot lähetetään ELY-keskukselle sähköisessä muodossa siirrettäväksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ELY-keskuksen kanssa sovitavalla tavalla. Vuosipäästöistä laaditaan yhteenveto, joka toimitetaan ELY-keskukselle Oulujoen alaosan yhteistarkkailuraportissa.

Vesistötarkkailun tulokset toimitetaan heti niiden valmistuttua tai viimeistään kuukauden kuluttua näytteenotosta Vaalan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä ELY-keskukselle suoraan vedenlaaturekisteriin siirrettävässä muodossa kolmen kuukauden välein. Vuosiyhteenveto, jonka laadinnassa on soveltavin osin käytettävä hyväksi ELY-keskuksen vesistöistä ottamien näytteiden analyysitulokset toimitetaan edellä mainituille viranomaisille ja Oulujokivarren kalastusalueelle. Raportti voi olla osana Oulujoen alaosan yhteistarkkailuraporttia.

Laadunvarmistus

Tarkkailussa käytetään vahvistettuja standardeja tai muita kyseisten viranomaisten hyväksymiä määrittämenetelmiä. Näytteenottajalla tulee olla riip-

pumattoman sertifiointielimen varmistama tai valvovan viranomaisen hyväksymä pätevyys näytteenottoon.

Tarkkailua koskevissa yhteenvetoraporteissa esitetään tulosten lisäksi tarkkailua koskevat epävarmuustekijät sekä käytetyt laskentamenetelmät. Raportissa esitetään tarpeelliset tarkkailun tarkentamis- ja muutossuositukset.